

# A KUÁJ FOLYÓ HÍDJA

## AVAGY

### A HÁBORÚ KÉPTELENSÉGEI

Szinte érthetetlen, hogy a forgatókönyvre éhes producerek csak most, öt évvel a regény megjelenése után nyúltak Pierre Boulle *Le Pont de la rivière Kwaï* című regényéhez, amely 1952-ben elnyerte a kritikuskok Sainte-Beuve-díját. Érthetetlen, mert a fiatal francia író, aki egy indokínai ültetvényen mérnökösködött és akit a pétainisták életfogytiglani fegyházra ítélték (szerencsére sikerült megszöknie), az új francia irodalom egyik legeredetibb és egyúttal »legfilmszerűbb« írói egyénisége.

A *Kuáj-folyó hídja* 1943-ban Szingapur eleste utáni játszódik. Főhőse, Nicholson brit ezredes japán fogságba esik. A nippon fasiszták megalázzák, kínozzák, de megtörni nem tudják, a derék katona hősiiesen ellenáll és nem hajlandó addig dolgozni nekik, amíg be nem tartják a genfi törvényeket. Amikor azután Szaito, a vérszomjas japán táborparancsnok megszelídül és hajlandó »rendesen« bánni a foglyokkal, a derék, de korlátolt (az író egyik

szereplőjével így jellemezte: »szörnyű hülye«) Nicholsonban felülke-rekedik a nemzeti gőg és be akarja bizonyítani a megvetett »sárga majnoknak« a nyugati civilizáció és az angol technika fölényét: remek hidat épít a japán seregek egy fontos hadászati ponton. A calcutai angol vezérkar azonban elhatározza a híd felrobbantását. A bátor diverziós különítmény, amely együtt működik a szíami paraszt-partizánokkal, nem tudja végrehajtani a szabotázst, mert Nicholson még idejében felfedezi a robbantózsínórt. A háromtagú robbantó különítmény két tagja odavész, de elesik az áru-lóvá lett angol ezredes is.

A nagy epikus lendülettel, kiváló lélekfestéssel, ügyes drámai sűrítéssel megírt izgalmas történet szinte kiált a megfilmesítésért. Ezt a kiáltást *David Lean*, a legnagyobb élő angol rendező (nálunk főleg a *Twist Olivérből* ismert) hallotta meg és amerikai–angol közös produkcióban szélesvásznú, színes filmet készített belőle; a forgatókönyv meg-



írását (szokatlan eset a nyugati filmdzsungelben!) magára az íróra bízva. Ennek köszönhető, hogy a nagysikerű film lényegében hűségesen vitte vászonra a háború szörnyűségeit, kegyetlen embertelenségét és főleg abszurdításait leleplező regényt. Persze, néhány engedményt kénytelen volt tenni: a thaiföldi partizánok csinos számai lányokká változtak a filmben, amelyben különben egy olyan szerelmi szál is fut, amelynek a regényben nyoma sincs.

A külső felvételek Ceylon szigetéen készültek, ahol nyolchónapi megfeszített munkával felépítették a hidat, amely a valóságban a Kuáj folyón, a Malájföldet keresztül szelő hírhedt »halálvasút« vonalán fekküdt és amely vasutat a dzsungelben dolgozó hadifoglyok építették fel, rettenetes körülmények közt. Minden bizonnyal ez volt a legdrágább híd, amelyet filmezés végett emeltek, építésénél 48 elefánt segédkezett, utána pedig ezer tonna dinamittal a levegőbe röpítették. *Sam Spiegel*, a producer egy hatvanöt éve szolgáló öreg kávédarálót vásárolt a ceyloni kormánytól, ez röpült a levegőbe a hídon. Magát a robbanást a biztonság kedvéért egyszerre hat felvevőgép vette fel: megismétlésről szól sem lehetett.

A legnehezebb és leghálásabb szerep *Alec Guinness*nek jutott, aki a kiplingi eszmény bűvöletében nevelkedett *Nicholson* figuráját mintázza meg.

Szaitót, a vad nippon parancsnokot egy Hollywoodban élő, még a néma filmekből ismert japán filmszínész, az idős *Sessue Hayakawa*, a »japán Stroheim« játssza, még hozzá olyan »testhezálloan«, hogy a nyugati kritikusok szerint ez négy évtizedes pályafutásának a legnagyobb alakítása.

A film vetítése két és fél óráig tart. Különösen azok a képsorok sikerültek, amelyek a fogolytáborban, a trópusi dzsungelben játszódnak. A rendező, aki valaha dokumentumfilmeket forgatott, nagy megjelenítő erővel ábrázolja a tömegjeleneteket. Bravúros a híd éjszakai aláaknázása és a robbanást megelőző jelenetek alatt az izgalom



Épül a vasút a Kuáj folyóhoz

a tetőfokára hág, úgyhogy G. Charensol, az egyik legtekintélyesebb francia filmkritikus is bevallja: ilyen izgalmat még talán sohasem élt át a moziban.

A filmet, amelynek forgatása egy milliárd 380 millió frankba került, áprilisban díszelőadáson mutatták be Moszkvában. Amerikában az »Oscar«-oknak egész lavínája hullott rá: megkapta a legjobb film díját, Guinness elnyerte a legjobb színész, David Lean, a legjobb rendező, Pierre Boule pedig a legjobb forgatókönyv-író díját. S amint már történni szokott, a film sikere örvendetesen visszahat a regény sikerére: a párizsi bemutató óta több, mint százezer példányban fogyott el.

**Bajomi Lázár Endre**

